

Rekenkamer
BARENDRECHT

opzet quick scan financiële risico's decentralisatie jeugdzorg

1 inleiding

1-1 aanleiding voor de quick scan

In het regeerakkoord heeft het kabinet aangekondigd dat de jeugdzorg wordt gedecentraliseerd naar de gemeenten. De Jeugdwet waarin dit wordt geregeld zal op 1 januari 2015 in werking treden.¹ Daarmee komt de bestuurlijke en financiële verantwoordelijkheid voor alle ondersteuning, hulp en zorg aan kinderen, jongeren en opvoeders, inclusief de gespecialiseerde jeugdzorg, bij de gemeenten te liggen. Dit is een ingrijpend en veelomvattend proces. De decentralisatie gaat bovendien gepaard met forse bezuinigingen op de jeugdzorg. Daarmee dringt de vraag zich op of de gemeente Barendrecht zich goed voorbereidt op haar nieuwe taken en de daarmee verbonden financiële risico's. In het onderzoeksplan 2013 van 28 maart 2013 heeft de rekenkamer aangegeven na de zomer van dit jaar een onderzoek te starten naar de voorbereiding van de gemeente Barendrecht op de decentralisatie jeugdzorg.²

Gelet op het beschikbare budget voor het onderzoek kan de rekenkamer niet de gehele gemeentelijke voorbereiding op de decentralisatie onderzoeken. De rekenkamer zal daarom een quick scan uitvoeren. Mede naar aanleiding van de zorgen die de raad eerder heeft uitgesproken over de financiële risico's van deze decentralisatie, zal de quick scan zich in het bijzonder richten op de wijze waarop de gemeente zich voorbereidt op de beheersing van de financiële risico's die aan de decentralisatie zijn verbonden.

1-2 beleidsmatige en financiële context

1-2-1 inhoud van de stelselwijziging

De stelselwijziging behelst twee kernelementen, te weten *transitie* en *transformatie*. Beide elementen worden hieronder kort toegelicht.

transitie

De transitie behelst de overdracht van taken en verantwoordelijkheden aan de gemeente. Met de decentralisatie komen per 1 januari 2015 verschillende landelijke en stadsregionale taken over naar de gemeente. Concreet betreft het de volgende taken:

- de jeugdzorgtaken die op dit moment onder verantwoordelijkheid van de stadsregio Rotterdam vallen: ambulante hulp, open residentiële zorg, pleegzorg, dagbehandeling, spoedeisende zorg, toegangstaken van Bureau jeugdzorg, de Jeugdbescherming en de Jeugdreclassering;
- de gesloten jeugdzorg. Deze taken vallen nu nog onder het Ministerie van VWS;
- de zorg voor licht verstandelijk gehandicapte jongeren (Jeugd-lvg) en de persoonsgebonden budgetten die nu nog onder de AWBZ vallen;
- de Jeugd GGZ die nu nog onder de Zorgverzekeringswet (ZVW) valt.

¹ op het moment dat deze opzet wordt vastgesteld is het wetsvoorstel Jeugdwet in behandeling bij de Tweede Kamer

² Rekenkamer Rotterdam, 'jaarverslag 2012 en onderzoeksplan 2013 rekenkamers Barendrecht, Lansingerland en Rotterdam', pag 57

transformatie

De decentralisatie moet daarnaast gepaard gaan met een inhoudelijke vernieuwing (transformatie). De hulp moet laagdrempelig zijn en de eigen kracht en het sociale netwerk van kinderen, jongeren en ouders beter benutten. De nadruk moet met andere woorden meer komen te liggen op preventie. Hiermee wordt beoogd instroom in de duurdere geïndiceerde jeugdzorg te voorkomen

1-2-2 financiële context

Bij de stelselwijziging zal door het rijk een efficiencykorting worden toegepast die oploopt van 3,5% in 2015 tot een structurele korting van 12,5% vanaf 2017 ten opzichte van het huidige landelijke budget.³ De mate waarin gemeenten te maken krijgen met de kortingen is verschillend. Gemeenten zullen de middelen voor de jeugdzorg ontvangen via het Gemeentefonds. Het budget per individuele gemeente per 1 januari 2015 is in de meicirculaire 2013 voor Barendrecht voorlopig vastgesteld op ruim € 8,5 miljoen.⁴ Dit bedrag is echter nog niet definitief. Het definitieve landelijke budget, het zogenoemde 'macrobudget', en de verdeling van dit budget over de individuele gemeenten, zal worden opgenomen in de meicirculaire 2014.⁵

1-3 organisatorische context

De voorbereiding van de decentralisatie jeugdzorg is in de regio Rotterdam deels een regionale en deels een lokale aangelegenheid. Dit wordt hieronder nader toegelicht.

1-3-1 regionale voorbereiding

De zestien gemeenten uit de huidige Stadsregio Rotterdam (waaronder ook Barendrecht en de twee andere BAR-gemeenten) werken samen aan de voorbereiding.⁶ Er is een ambtelijke kerngroep van de samenwerkende gemeenten. De gemeente Rotterdam is trekker van de ambtelijke kerngroep. De kerngroep heeft een regionaal implementatieplan jeugdhulp 'Acht is meer dan Duizend' opgesteld. Dit implementatieplan is vastgesteld door de portefeuillehouders van de zestien samenwerkende gemeenten in het portefeuillehoudersoverleg jeugdzorg van april 2013.

1-3-2 lokale voorbereiding

In het regionaal implementatieplan hebben de samenwerkende gemeenten onder meer besloten dat een deel van de jeugdzorgtaken niet op regionaal maar op lokaal niveau zal worden vormgegeven. Dat lokale deel wordt dus een verantwoordelijkheid van individuele gemeenten. De BAR-gemeenten hebben besloten om de voorbereiding van die individuele lokale taken met de drie gemeenten gezamenlijk op te pakken. De gezamenlijke ambtelijke voorbereiding in BAR-verband vindt plaats in de projectgroep jeugdzorg, onderdeel van de ambtelijke projectorganisatie voor de BAR-samenwerking. Bestuurlijke afstemming vindt plaats in het periodieke overleg van de drie portefeuillehouders van de BAR-gemeenten.

³ 'De kortingen op de decentralisatie Jeugdzorg in 2015', VNG, september 2013

⁴ Meicirculaire 2013 Gemeentefonds, bijlage 16

⁵ De kortingen op de decentralisatie Jeugdzorg in 2015', VNG, september 2013

⁶ Daarnaast zal ook Goeree Overflakke bij de regionale samenwerking aansluiten.

2 doel- en vraagstelling

De rekenkamer beoogt met deze quick scan inzicht te bieden in de financiële risico's van de decentralisatie jeugdzorg voor de gemeente en te oordelen over de gemeentelijke voorbereiding op de beheersing van die risico's.

De centrale vraag van de quick scan luidt als volgt:

Welke financiële risico's zijn voor de gemeente verbonden aan de decentralisatie jeugdzorg en bereidt de gemeente zich adequaat voor op de beheersing van die risico's?

De centrale vraag is uitgewerkt in de volgende deelvragen:

- 1 Welke financiële risico's zijn voor de gemeente verbonden aan de decentralisatie jeugdzorg?
- 2 Bereidt de gemeente zich adequaat voor op de beheersing van de financiële risico's?

3 aanpak quick scan

3-1 documentenstudie en interviews

De rekenkamer zal de quick scan uitvoeren door middel van een documentenstudie en het houden van interviews met enkele relevante actoren.

documenten

De rekenkamer zal onder meer de volgende documenten raadplegen:

- rapportages van het Centraal Planbureau over de financiële risico's van de decentralisaties in het sociale domein;
- publicaties van het Transitiebureau Jeugdzorg, waarin het rijk en de VNG samenwerken in het kader van de voorbereiding van de stelselwijziging;
- documenten van de samenwerkende gemeenten in de regio Rotterdam-Rijnmond, waaronder het Plan van Aanpak 'Acht is meer dan duizend' voor de implementatie van jeugdhulp bij de samenwerkende gemeenten in de regio Rotterdam-Rijnmond
- gezamenlijke documenten van de BAR-gemeenten, waaronder de 'uitgangspuntennotitie decentralisatie jeugdzorg', vastgesteld door de raad van de gemeente Barendrecht op 16 juli 2013;
- documenten van de gemeente Barendrecht, waaronder (audio-)verslagen van raadsbijeenkomsten waarin de voorbereiding op de stelselwijziging jeugdzorg aan orde is geweest.

interviews

Het ligt in de verwachting dat in ieder geval interviews zullen worden gehouden met:

- de strategisch beleidsadviseur decentralisatie jeugdzorg van de gemeente Barendrecht en de BAR-gemeenten;
- een of meerdere ambtelijk medewerkers betrokken bij de regionale implementatie van de decentralisatie jeugdzorg in de regio Rijnmond en bij de financiële aspecten daarvan;

- de verantwoordelijk wethouder van de gemeente Barendrecht voor de voorbereiding op de decentralisatie jeugdzorg.

3-2 normen

Hieronder is aangegeven welke normen de rekenkamer onder meer zal hanteren bij de beantwoording van de deelvragen. Deze normen zijn in algemene termen gesteld en vloeien logisch voort uit de vraagstelling. Het is mogelijk dat in de loop van het onderzoek aanleiding bestaat normen te wijzigen of specifieker te formuleren. In dat geval zal de rekenkamer die wijzigingen toelichten in de rapportage.

1. *Welke financiële risico's zijn voor de gemeente verbonden aan de decentralisatie jeugdzorg?* normen

Dit is een beschrijvende vraag. Bij de beantwoording ervan hanteert de rekenkamer dan ook geen normen.

2. *Bereidt de gemeente zich adequaat voor op de beheersing van de financiële risico's?* normen:

- de gemeente draagt er zorg voor dat aard en omvang van de financiële risico's voor de gemeente tijdig in kaart worden gebracht.
- de gemeente draagt er zorg voor dat tijdig maatregelen worden getroffen om financiële risico's voor de gemeente te beheersen.

4 organisatie en planning

4-1 organisatie

Het onderzoek zal worden uitgevoerd door een onderzoeksteam van de rekenkamer bestaande uit

- de heer Ed Elferink (teamleider)
- de heer Rutger Smit (onderzoeker)
- de heer Kees de Waijer (onderzoeker)

4-2 planning

De uitvoering van de quick scan start in november 2013 en zal resulteren in publicatie van de rapportage in januari 2014. De publicatie zal naar verwachting de vorm hebben van een brief aan de raad.